

**PLANMER HERZIENING STRUCTUURVISIE RO
TRANSITIE VEEHOUDERIJ**

SAMENVATTING

PROVINCIE NOORD-BRABANT

9 september 2013
077276640:A - Definitief
B02012.000370.0100

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Het voornemen	5
3	Doelstellingen en eerder gemaakte keuzen	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Kwalitatieve doelen en ambities	9
3.3	Kwantitatieve doelen en ambities	10
3.4	Eerder gemaakte keuzen	12
4	Milieubeoordeling	15
4.1	Aanpak milieubeoordeling	15
4.2	Intensieve veehouderij	17
4.3	Grondgebonden melkveehouderij	26
4.4	Mestverwerking	28
5	Effecten voorkeursalternatief	35
5.1	Ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening ruimte 2014	35
5.2	Effecten voorkeursalternatief intensieve veehouderij	36
5.3	Effecten voorkeursalternatief grondgebonden veehouderij	36
5.4	Effecten voorkeursalternatief mestverwerking	37
5.5	Toets aan de Natuurbeschermingswet	37
	Colofon	39

1 Inleiding

Aanleiding

Binnen de provincie Noord-Brabant vindt momenteel een debat plaats over ondersteunend beleid om de transitie van de veehouderij naar 2020 verder vorm te geven. Om deze transitie te bereiken is op 22 maart 2013 door Provinciale Staten (PS) vastgesteld de denklijn "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Uitbreiding van veehouderijen is in de toekomst mogelijk door de toepassing van het nog vorm te geven instrument 'Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij' (BZV-maatlat). Andere voorgenomen beleidswijzigingen zijn onder andere het invoeren van een maximum van 1,5 ha bouwblok voor grondgebonden veehouderijen en het laten vervallen van de verwevings- en landbouw-ontwikkelingsgebieden.

Implementatie van de denklijn vraagt een aanpassing (partiële herziening) van de beleidskaders zoals neergelegd in de Structuurvisie ruimtelijke ordening, die op 1 oktober 2010 door Provinciale Staten is vastgesteld. Op basis van de Wet Milieubeheer en het Besluit Milieueffectrapportage dient ter onderbouwing van een (partiële) herziening van een structuurvisie een procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure) doorlopen te worden. Het milieuonderzoek richtte zich vooral op de effecten van het voorgenomen beleid en andere beleidsopties ten aanzien van het provinciaal ruimtelijk beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij, de grondgebonden melkveehouderij en mestverwerking.

Vervolgprocedure en reacties

Een eerste uitwerking van de BZV-maatlat wordt naar verwachting eind 2013 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Vaststelling van de partiële herziening door Provinciale Staten is voorzien in 2014.

Dit planMER wordt samen met het ontwerp van de (partiële) herziening van de Structuurvisie ter inzage gelegd. In die fase is het voor iedereen mogelijk om een reactie te geven op het PlanMER en zienswijzen in te dienen op de ontwerp Structuurvisie. Onderstaand staat aan wie dat geadresseerd dient te worden. De provincie zal in een kennisgeving de ter visieleggingstermijn vaststellen. Eventuele reacties kunnen per post worden aangeleverd aan:

Provincie Noord-Brabant
t.a.v. de heer J.H.A.M. van der Wijk
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Daarnaast wordt het PlanMER door de Commissie m.e.r. getoetst. Deze onafhankelijke commissie toetst of alle informatie in het PlanMER aanwezig is om het milieu volwaardig mee te nemen in de besluitvorming over de ontwerp Structuurvisie. De Commissie m.e.r. neemt daarbij ook de reacties op het PlanMER mee die tijdens de inspraakperiode zijn gemaakt.

2 Het voornemen

De milieubeoordeling in dit MER is primair gebaseerd op de beleidsvoornemens zoals vastgesteld door Provinciale Staten op 22 maart 2013 (Statenvoorstel 16/13A). Onderstaand zijn de belangrijkste voornemens uit dit besluit samengevat. In hoofdstuk 4 zijn voor de belangrijkste beleidsonderdelen (zonering intensieve veehouderij, melkveehouderij en mestverwerking) in samenhang met het voornemen enkele alternatieven geformuleerd (met name op basis van de factsheets die de provincie maakte ter ondersteuning van de besluitvorming) en beoordeeld.

Voorgenomen beleid gezondheid

De eisen die worden (nu of in de toekomst) gesteld aan bedrijven die om ontwikkelruimte vragen, leveren een bijdrage aan de vermindering van de gezondheidsrisico's voor omwonenden. Hierbij gaat het om eisen aan de blootstelling van omwonenden aan geur, fijn stof en endotoxinen. Die eisen gelden zowel op bedrijfs- als op gebiedsniveau (cumulatief). GS gaan het advies van de Gezondheidsraad en de GGD verwerken in het BZV en andere provinciale regelingen met betrekking tot de veehouderij. Op welke wijze dit concreet gestalte zal krijgen is nog niet duidelijk.

Samen met Rijk en gemeenten werkt de provincie mee aan het ontwikkelen van een beoordelings-systeem voor endotoxinen. Daarnaast zetten GS zich in voor monitorings- en waarschuwingssystemen en informatievoorziening aan burgers. Het hanteren van minimum afstanden tussen veehouderijen en woningen is niet opgenomen in het Statenvoorstel.

Voorgenomen beleid sturing omvang veestapel

GS pleiten bij het Rijk voor handhaving en uitbreiding van het landelijk systeem van dierrechten op de nationale en regionale veestapel. Indirect bevat het voorgenomen beleid een sturing via de ruimtelijke ordening (omvang bouwblok, eisen bij uitbreiding zoals saldering met stallen, cumulatieve normen, toets aan draagkracht van een gebied). Daarnaast zijn afspraken gemaakt over monitoring van ontwikkelingen. Het voorbereiden van een provinciaal stelsel van dierrechten is geen onderdeel van het voorgenomen beleid.

Op basis van de randvoorwaarden van de denklijn van GS wordt gestuurd op de ontwikkeling van het individuele bedrijf in zijn omgeving. Op deze manier willen GS invulling geven aan het beheersen van cumulatieve effecten doordat een individuele ontwikkeling alleen mogelijk is wanneer die binnen de gestelde randvoorwaarden blijft. Gemeenten hebben de opdracht om deze randvoorwaarden nader in te vullen op basis van de draagkracht van een gebied. Om de draagkracht van een gebied in beeld te brengen kan een gebiedsprofiel worden opgesteld. Gemeenten hebben de leidende rol bij het opstellen van deze gebiedsprofielen.

Voorgenomen beleid zonering intensieve veehouderij

GS stellen voor het beleid voor de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden te laten vervallen zodra de BZV in werking is getreden. Binnen extensiveringsgebieden (rond kernen en natuur) is geen nieuwvestiging, uitbreiding (van bouwblokken), hervestiging of omschakeling van intensieve veehouderijen mogelijk. Uitbreiding van bebouwing ten behoeve van intensieve veehouderij binnen het bestaande bouwblok is niet mogelijk, ook niet via de BZV. Binnen het overige buitengebied (de voormalige verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden) is uitbreiding van bebouwing ten behoeve van intensieve veehouderij mogelijk, mits er wordt voldaan aan de (minimale) eisen uit de BZV. Dat geldt dus ook voor uitbreiding van bebouwing binnen een vigerend bouwblok. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is niet mogelijk, omschakeling naar intensieve veehouderij wel. Bouwblokken mogen niet (meer) groter worden dan 1,5 ha. In bijzondere situaties (t.b.v. landschappelijke inpassing of het oplossen van bestaande knelpunten) is uitbreiding van het bouwblok boven 1,5 ha wel mogelijk. Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.

Voorgenomen beleid melkveehouderij

Voor de grondgebonden veehouderij geldt, conform de eisen gesteld aan de intensieve veehouderij, een bovengrens van 1,5 ha voor het bouwblok. Hierbij wordt wel de mogelijkheid geboden voor het, onder voorwaarden, oprichten van voederopslag buiten het bouwblok. Ook zijn er voor grondgebonden bedrijven mogelijkheden voor een bouwblok boven 1,5 ha. Dit moet nog worden uitgewerkt in de BZV. Voor de grondgebonden veehouderij is er geen sprake van gebieden (zoals de extensiveringsgebieden voor de intensieve veehouderij), waarbij uitbreiding van bebouwing voor grondgebonden veehouderij bij voorbaat is uitgesloten.

Voorgenomen beleid mestverwerking

Het bestaande beleid van verwerking van mest van derden op industrieterreinen wordt voortgezet. Dat geldt ook voor mestverwerking van het eigen bedrijf op het eigen erf. Nieuw is dat mestverwerking van derden bij de dunne fractie mogelijk wordt op geschikte plekken in het buitengebied. Naar schatting zijn de komende jaren 15-30 nieuwe locaties nodig in Brabant. Een werkgroep van provincie en ZLTO beoordeelt alle initiatieven. Het voornemen bestaat uit het faciliteren van mestverwerking voor mest van alleen de Noord-Brabantse veestapel en alleen voor de huidige omvang van de veestapel. Met de intentie dat mestverwerking niet gaat bijdragen aan groei van de veestapel. De installaties voor verwerking van de dikke fractie (circa 3 in totaal) zijn alleen mogelijk op industrieterrein. Zowel in het buitengebied als op industrieterrein is combinatie van vergisten en verwerken mogelijk. Daarnaast is verwerking van de eigen mest op het veehouderijbedrijf mogelijk.

Contouren van de BZV

De BZV is nog in ontwikkeling en is daarmee geen onderdeel van de ontwerp Structuurvisie ruimtelijke ordening en dit MER. Vanwege de samenhang met het ruimtelijke beleid van de structuurvisie is hier wel een impressie gegeven van de huidige contouren van de BZV in wording.

Om de transitie te ondersteunen worden voorwaarden gesteld aan ontwikkelingen van veehouderijen. De Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is een instrument dat bedoeld is deze eisen te objectiveren door het bieden van ontwikkelruimte op bedrijfsniveau te koppelen aan een score, gegroepeerd rond de thema's volksgezondheid, dierenwelzijn en -gezondheid, natuur en milieu. De minimeisen (een voldoende aantal punten) worden periodiek bijgesteld. Alleen bovenwettelijke prestaties tellen; dit betekent dat er alleen punten verdiend worden als er maatregelen worden genomen die niet wettelijk zijn voorgeschreven.

GS stellen voor de (eerste versie) van de BZV in de loop van 2013 uit te werken en (delen er van) op te nemen in de in provinciale wet- en regelgeving, waaronder de Verordening ruimte. Voorzien is dat GS een eerste versie van de BZV in december 2013 vaststellen.

De ontwikkelruimte wordt uiteindelijk geboden in een gemeentelijk bestemmingsplan. De Verordening ruimte bevat dus voorwaarden voor gemeentelijk bestemmingsplannen. De borging verloopt volgens het voorstel van GS via een publiek- en privaatrechtelijke overeenkomst tussen gemeente en veehouder. Maatlatten uit de markt (zoals de Maatlat Duurzame Veehouderij) moeten voor een belangrijk deel invulling geven aan de BZV, inclusief de technische controle en handhaving ('voldoet een bedrijf aan de eisen'). De controle en handhaving door de provincie beperkt zich dan tot het nagaan of een bedrijf de vereiste punten haalt en dit kan onderbouwen met één of meer toereikende certificaten.

Gedacht wordt aan de volgende thema's:

Volksgezondheid	Dierenwelzijn en -diergezondheid	Natuur en landschap
Geur	Stalsysteem	Kringlopen
Licht	Management	Biodiversiteit
Geluid en verkeer	Gezondheidsstatus	Beeldkwaliteit / landschappelijke inpassing
Antibiotica	Calamiteitenbeheersing	Mineralen/ammoniak
Zoönosen		Bestrijdingsmiddelen
Fijn stof		Broeikasgassen / energie
Endotoxinen		
ESBL's, MRSA etc.		
Cumulatieve normen, voor bijvoorbeeld geur, ammoniak, fijn stof en endotoxinen		

Tabel 1 Thema's in de BZV

Bij de toetsing van initiatieven speelt op bedrijfsniveau de te ontwikkelen BZV een belangrijke rol. Daarnaast is hierbij ook de ontwikkeling van alle bedrijven samen in een gebied van belang. GS willen daarom samen met andere betrokken partijen een relatie leggen tussen de draagkracht van een gebied. Bijvoorbeeld via cumulatieve normen voor geur, ammoniak, fijn stof en endotoxinen.

3

Doelstellingen en eerder gemaakte keuzen

3.1 INLEIDING

De Commissie voor de m.e.r. adviseert in het planMER de denklijn en daarmee samenhangende beleidsambities en doelen voor in ieder geval volksgezondheid en natuur (met name de stikstofbelasting als gevolg van de veehouderij) te verduidelijken, zodanig dat alternatieven op doelbereik kunnen worden getoetst. De Commissie geeft daarbij in het advies aan dat de afgelopen jaren reeds diverse keuzes gemaakt zijn om hier uitvoering aan te geven. En dat voor ambities en doelen die reeds duidelijk en gekwantificeerd zijn een beknopte beleidsmatig relevante samenvatting van de reeds gevolgde trechtering kan volstaan. Dit hoofdstuk bevat de gevraagde beknopte beleidsmatige samenvatting van de gevolgde trechtering en van door de provincie eerder gemaakte keuzen in de aanloopweg naar de voorgestelde herziening van de SVRO.

3.2 KWALITATIEVE DOELEN EN AMBITIES

Het door PS aangenomen Statenvoorstel 16/13A van 22 maart 2013 geeft onder “perspectief zorgvuldige veehouderij” het volgende kwalitatieve overzicht van beleidsambities en doelen:

Een zorgvuldige veehouderij moet geplaatst worden in het licht van het begrip duurzaamheid. In het Provinciaal Milieuplan gebruiken we de definitie van Brundtland uit 1987: “een ontwikkeling die voorziet in de behoefte van de huidige generatie wereldburgers, zonder dat daarbij het vermogen van de toekomstige generaties in gevaar wordt gebracht om in hun eigen behoefte te kunnen voorzien”. Naar de veehouderij betekent duurzaamheid het met respect omgaan met mens, dier en milieu, nu en in de toekomst.

Wij willen dat Brabant – conform Van Doorn – beschikt over een zorgvuldige veehouderij. Hieronder verstaan wij een omslag van ‘industrial farming’ naar ‘community farming’: voedselproductie die op een gezonde manier verbonden is met de sociale en fysieke omgeving. Het in 2011 gepubliceerde rapport “Naar een integrale benadering van duurzame landbouw en gezonde voeding” van de Wetenschappelijke Raad voor Integrale Duurzame Landbouw, is daarbij een toekomstperspectief. Wij willen voortborduren op het manifest van het “Brabantse buitengebied in een metropolitane omgeving” uit 2010 van een breed front van partijen op het gebied van landbouw, natuur, milieu en water die zich bezighouden met het platteland. Zij vragen aandacht voor de verdere verduurzaming van de landbouw waarbij alle partijen in de keten het kostprijs-denken vervangen door kwaliteitsdenken.

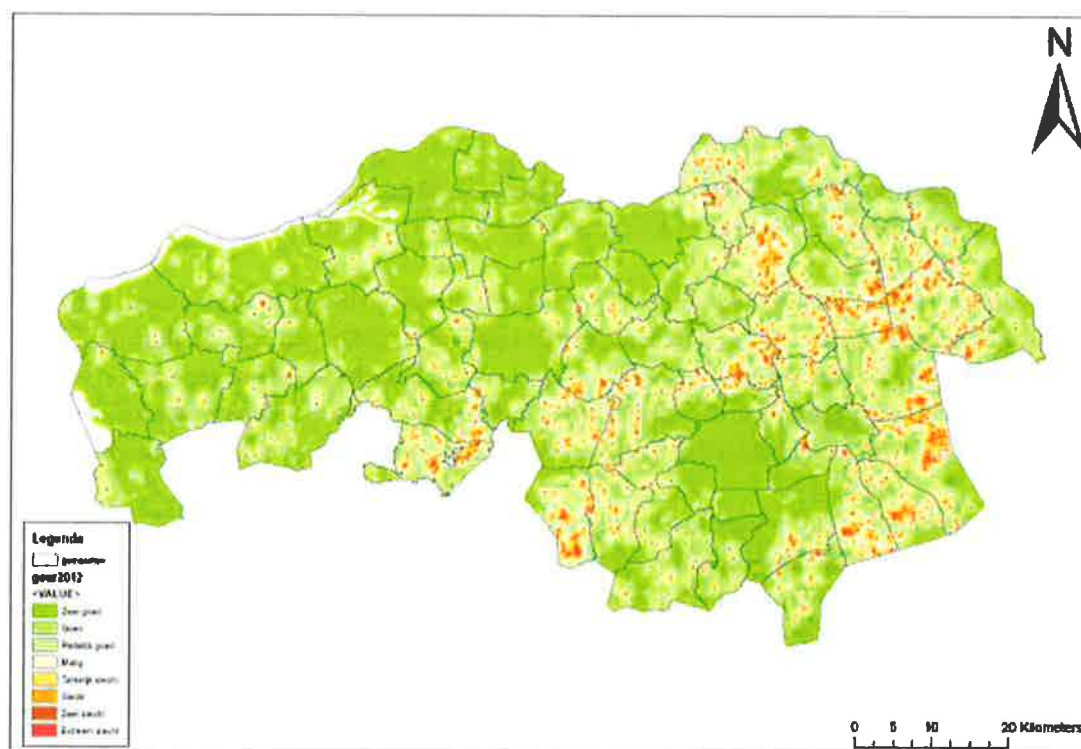
3.3 KWANTITATIEVE DOELEN EN AMBITIES

Ammoniak

Hoewel de gemiddelde stikstofbelasting in de provincie Noord-Brabant is afgenomen naar ruim 2.000 mol per hectare in 2011, is de rijks doelstelling (uit het NMP4) van gemiddeld 1.550 mol per hectare voor alle natuur nog niet in zicht. Met het convenant stikstof en Natura 2000 (uit 2009) streeft de provincie Noord-Brabant reductie van emissie in alle veehouderij sectoren na om daarmee proportioneel bij te dragen aan een verlaging van de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden tot een niveau van circa 1.500 mol of daaronder, in combinatie met emissiereductie uit andere bronnen als verkeer en industrie. Dit niveau is bestuurlijk overeengekomen als een doelstelling te bereiken aan het eind van de derde beheerplanperiode (2028).

Geur

Verkeer, industrie, huishoudens en de landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurgehinderden. In de reconstructieplannen(2005) is een afname van het aantal geurgehinderden als doelstelling geformuleerd en is aangesloten bij de landelijke doelstelling uit het NMP3: geen ernstige geurhinder (meer) in 2010. De vergunde emissie van geur uit stallen van veehouderijen is in de periode 2004 – 2009 gestegen en daarna gedaald in de periode 2009-2012 en is in 2012 nagenoeg gelijk aan het niveau van 2004. De berekende kans op geurhinder bedroeg in 2011 4,6%, wat nauwelijks lager is dan de situatie in 2005 (4,8%). De gebieden met de hoogste geurbelasting liggen voornamelijk in Oost- en Midden-Brabant.

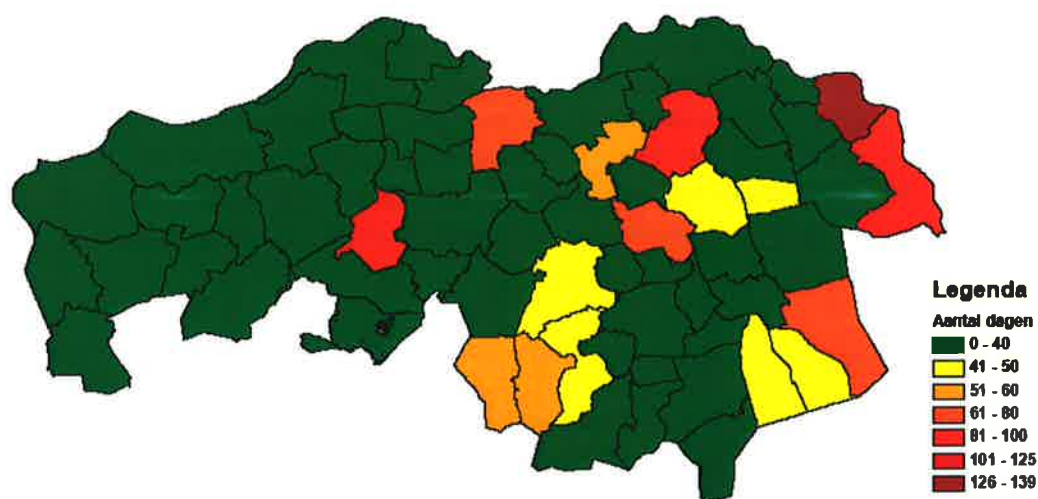
Figuur 1 Beoordeling woon- en leefklimaat op basis van geurhinder uit stallen (bron: provincie Noord-Brabant)

Fijn stof

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie op 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ligt, is de advieswaarde van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Volgens de WHO zijn bij waarden boven de 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ gezondheidsrisico's niet uit te sluiten. Het aandeel van de landbouw in de emissie van PM10 bedraagt 32%. De achtergrondwaarde voor PM10 in Noord-Brabant bedroeg in 2010 circa 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ en zal naar verwachting in 2020 dalen naar circa 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nabij vooral pluimveebedrijven kunnen zich hogere belastingen voordoen. In 2010 waren er 81 bedrijven in Noord Brabant die de fijnstofnormen overschreden, in 2011 is dit gedaald naar 26. Daarmee is nog niet voldaan aan de eis van de Europese Unie dat de luchtkwaliteitsnormen in 2011 gehaald moeten zijn.

Figuur 2 Aantal dagen overschrijding van de PM10-dagnorm, per gemeente, in 2011 (bron: rapportage NSL 2011)

Gezondheidsrisico's

Door met name de uitbraak van Q-koorts bij geiten en mensen in Noord-Brabant is er de laatste jaren meer discussie ontstaan over volksgezondheidsrisico's als gevolg van veehouderij. In 2011 is het onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" uitgevoerd door het IRAS in samenwerking met het NIVEL en het RIVM. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dood celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. Bij de metingen rondom specifieke bedrijven werd duidelijk dat de veehouderij in alle gevallen bijdraagt aan hogere niveaus van endotoxinen tot een afstand van het bedrijf van ongeveer 250 meter. De concentraties waren het hoogst bij varkenshouderijen en pluimveebedrijven. Ongeveer driekwart van de intensieve veehouderijen in Noord-Brabant ligt binnen 250 afstand van een of meerdere woningen.

De provincie kan beleid gericht op het voorkomen van risico's ten aanzien van de volksgezondheid opnemen in haar ruimtelijk beleid. Zo is in de Verordening ruimte een bouwstop voor geiten- en schapehouderij en opgenomen, die recent is verlengd tot 1-6-2014. Doel van de bouwstop is om uit voorzorg extra risico's voor de verspreiding van Q-koortsbacteriën tegen te gaan. Ook wordt gewerkt aan het verplaatsen van enkele bedrijven uit de bebouwde kom en kernranden. De provincie heeft geen kwantitatieve doelen ten aanzien van dit thema vastgesteld.

Landschap

In de SVRO is het principe van zorgvuldig ruimtegebruik een belangrijke bouwsteen voor het ruimtelijk beleid. Het doel van het principe is zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte, ofwel het optimaal benutten van bestaande bebouwing voor nieuwe functies. Als desondanks toch nieuw ruimtebeslag nodig is dan moeten ruimtelijke ontwikkelingen de natuurlijke basis van het landschap respecteren en nieuwe kwaliteiten toevoegen, gebaseerd op de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap. De visie op kwaliteit en ontwikkeling van het landschap is uitgewerkt in vastgestelde gebiedspaspoorten. Uitvoering van dit beleid vindt plaats door middel van het Groen Blauw Stimuleringskader en de Verordening ruimte.

Klimaat

Uit de Balans voor de Leefomgeving blijkt dat het nationale doel is om de emissie van overige broeikasgassen (andere dan CO₂) met 50% te reduceren tussen 1990 en 2020. Met uitvoering van het vastgesteld beleid is de kans 50% dat dit doel wordt gehaald. De onzekerheid is vooral het gevolg van onzekerheden in de verwachte emissies van lachgas en methaangas door de landbouw. Het reductieplan Overige Broeikasgassen streeft er naar om de emissies van lachgas en methaan te reduceren door middel van het bevorderen, ontwikkelen en toepassen van maatregelen. In het kader van Schoon en Zuinig is door de overheid met de landbouwsectoren een convenant afgesloten met afspraken over de reductie van broeikasgassen. Er zijn nog geen middel- of doelvoorschriften die specifiek gericht zijn op het verminderen van broeikasgasemissie uit de landbouw.

3.4 EERDER GEMAAKTE KEUZEN

Bijstelling beleid naar aanleiding van burgerinitiatief megastallen

Op 19 maart 2010 is in Provinciale Staten (PS) het debat gehouden rondom het Burgerinitiatief Megastallen. Provinciale Staten hebben besloten om het beleid voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen op onderdelen bij te stellen door de planologische ontwikkelingsruimte te beperken. Deze besluiten zijn verwerkt in de Verordening ruimte die op 1 juni 2010 in werking is getreden.

- Binnen extensiveringgebieden is geen nieuwvestiging, uitbreiding (van bouwblokken), hervestiging of omschakeling van intensieve veehouderijen mogelijk. Uitbreiding van bebouwing ten behoeve van intensieve veehouderij binnen het bestaande bouwblok is sinds 1 oktober 2010 niet meer mogelijk.
- Binnen verwevingsgebieden is hervestiging of uitbreiding mogelijk mits sprake is van duurzame locaties en bouwblokken mogen niet groter worden dan 1,5 ha. Nieuwvestiging is niet mogelijk.
- Binnen een landbouwontwikkelingsgebied is geen nieuwvestiging toegestaan en bouwblokken mogen in delen van LOG's niet (meer) groter worden dan 1,5 ha, in de overige delen tot maximaal 2,5. In december 2011 hebben Provinciale Staten van Noord-Brabant besloten de maximum maat van bouwblokken van intensieve veehouderijen in LOG's voorlopig te beperken tot 1,5 ha.
- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.

Koersdocument Transitie stad en platteland en de denklijn "Ontwikkelruimte moet je verdienen"

De hoofdlijnen van deze documenten zijn reeds weergegeven in de voorgaande hoofdstukken in deze samenvatting en een uitgebreide toelichting is opgenomen in het MER.

Alternatieve sturingsopties

Het Statenvoorstel 16/13A van 22 maart 2013 is mede tot stand gekomen op basis van de uitkomsten van het in opdracht van de provincie in 2012 uitgevoerde onderzoek Sturingsmogelijkheden omvang veestapel (ARCADIS, april en december 2012). In dat onderzoek zijn de effectiviteit en de voor- en nadelen van verschillende sturingsmogelijkheden onderzocht: emissie- en depositiebeleid ammoniak, ruimtelijke ordening, (provinciale) dierrechten, mestbeleid, geurbeleid.

Met de vaststelling van het Statenvoorstel 16/13A op 22 maart 2013 en de uitwerking daarvan in de ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening ruimte, is (deels impliciet) gekozen voor de volgende instrumenten om te sturen:

- Extra te sturen via het instrument ruimtelijke ordening:
 - maximum omvang bouwblokken (handhaven maximum van 1,5 ha, geen verruiming in deelgebieden);
 - ook sturing bij uitbreidingen binnen eerder vastgestelde bouwblokken (veel eerder / meer sturen dan tot op heden gebruikelijk is);
 - introductie BZV (uitbreiding van bebouwing alleen mogelijk bij een voldoende score op de duurzaamheidsmaatlat);
 - nieuw en aangescherpt beleid voor de grondgeboden veehouderij (maximum omvang bouwblokken en scherpere toetsing op grondgebondenheid);
 - aantal locaties voor mestverwerking gekoppeld aan huidige, bestaande productie van mest;
 - een toets op de milieubelasting (maximale belasting geur en fijn stof) via de RO-lijn.
- Geen eigen provinciaal stelsel voor dierrechten in te voeren.
- Door te gaan met eigen emissiebeleid ten aanzien van veehouderij, vooralsnog alleen geconcretiseerd voor ammoniak (Verordening stikstof Natura2000). Wellicht wordt dit in de toekomst uitgebreid: bijvoorbeeld door emissiereducties op te nemen in de BZV of in een andere provinciale regeling.

4 Milieubeoordeling

4.1 AANPAK MILIEUBEOORDELING

Milieuonderzoek sluit aan bij beslispunten

Zoals in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is beschreven, zijn als eerste stap alternatieven geformuleerd die aansluiten bij de meest ruimtelijk relevante beleidsopties in relatie tot de voorgenomen aanpassing van beleid ten aanzien van de veehouderij:

- een aanpassing van het ruimtelijk beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij (aangepassen spelregels integrale zonering,
- een aanpassing van het ruimtelijk beleid m.b.t. de grondgebonden veehouderij, en
- een aanpassing van het ruimtelijk beleid m.b.t. mestverwerking.

De beleidswijziging voor deze drie bouwstenen vormen samen het voornemen dat aan de basis staat voor de wijziging van de Structuurvisie en de Verordening ruimte.

Wisselwerking milieuonderzoek en SVRO/Verordening ruimte

De tussenresultaten van dit planMER zijn gebruikt voor het opstellen van de concept ontwerp Structuurvisie en de concept ontwerp Verordening ruimte. Bijvoorbeeld door het opnemen van toetswaarden ten aanzien van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen en de concentratie van fijn stof bij het beoordelen van de aanvaardbaarheid van uitbreidingen van veehouderijen. De daadwerkelijke vertaling van de vastgestelde hoofdlijnen van het beleid in een concept ontwerp Structuurvisie en concept ontwerp Verordening ruimte, is medio 2013 beschikbaar gekomen. Dus na de effectbepaling per bouwsteen. In m.e.r.-termen is het concept ontwerp van de herziening van de Structuurvisie en de Verordening ruimte te beschrijven als het “voorkeursalternatief” (VKA). In de effectbeschrijving is ingegaan op de inhoud van het VKA in relatie tot de onderzochte alternatieven per bouwsteen.

Ontwikkeling veestapel

Bij de effectbepaling is aangesloten bij het vraagstuk met betrekking tot het wel of niet sturen van de omvang van de veehouderij. Dit door in de effectbepaling uit te voeren voor twee ontwikkelingsscenario's, te weten een scenario dat uitgaat van een gelijkblijvende veestapel en een scenario dat uitgaat van 25% groei van de veestapel. Dit percentage sluit aan bij de groeitrend van de afgelopen jaren en onzekerheden in de autonome toekomstige groeiruimte. Deze twee scenario's sluiten aan bij de behoefte om in het planMER in te gaan op het implementeren van een gebiedsclausering op regionaal niveau.

Bij de beoordeling is de volgende beoordelingsschaal gehanteerd:

Kwalitatieve score	Betekenis
+++	Zeer positieve bijdrage / effecten
++	Positieve bijdrage / effecten
+	Licht positieve bijdrage / effecten
0	Neutrale effecten, gelijkblijvende bijdrage
-	Licht negatieve bijdrage / effecten
--	Negatieve bijdrage / effecten
---	Zeer negatieve bijdrage / effecten

Tabel 2 Beoordelingsschaal

Beoordelingscriteria

Onderstaand is een indicatief overzicht van beoordelingscriteria weergegeven, zoals opgenomen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Aspect	Beoordelingscriterium	Beoordeling kwalitatief of kwantitatief
Woon- en leefmilieu	Toe- of afname kans op geurhinder binnen de bebouwde kom	Kwantitatief
	Toe- of afname kans op geurhinder buiten de bebouwde kom	Kwantitatief
	Invloed op concentratie fijn stof binnen de bebouwde kom	Kwantitatief
	Invloed op concentratie fijn stof buiten de bebouwde kom	Kwantitatief
	Invloed kans op geluidhinder	Kwalitatief
	Invloed op externe veiligheid	Kwalitatief
Gezondheid	Invloed op gezondheidsrisico's	Kwalitatief
Natuur	Verandering stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	Kwantitatief
	Verandering stikstofdepositie op overige voor verzuring gevoelige natuurgebieden	Kwantitatief
	Beïnvloeding Natura 2000-gebieden op een andere wijze, zoals verstoring, verdroging of barrièrewerking	Kwalitatief
	Beïnvloeding overige natuurgebieden op een andere wijze, zoals verstoring, verdroging of barrièrewerking	Kwalitatief
	Invloed op leefgebieden van beschermde soorten	Kwalitatief
Water & Bodem	Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	Kwalitatief
	Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	Kwalitatief
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Invloed op landschappelijke waarden	Kwalitatief
	Invloed op cultuurhistorische waarden	Kwalitatief
	Invloed op archeologische waarden	Kwalitatief
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	Kwalitatief
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid	Kwalitatief

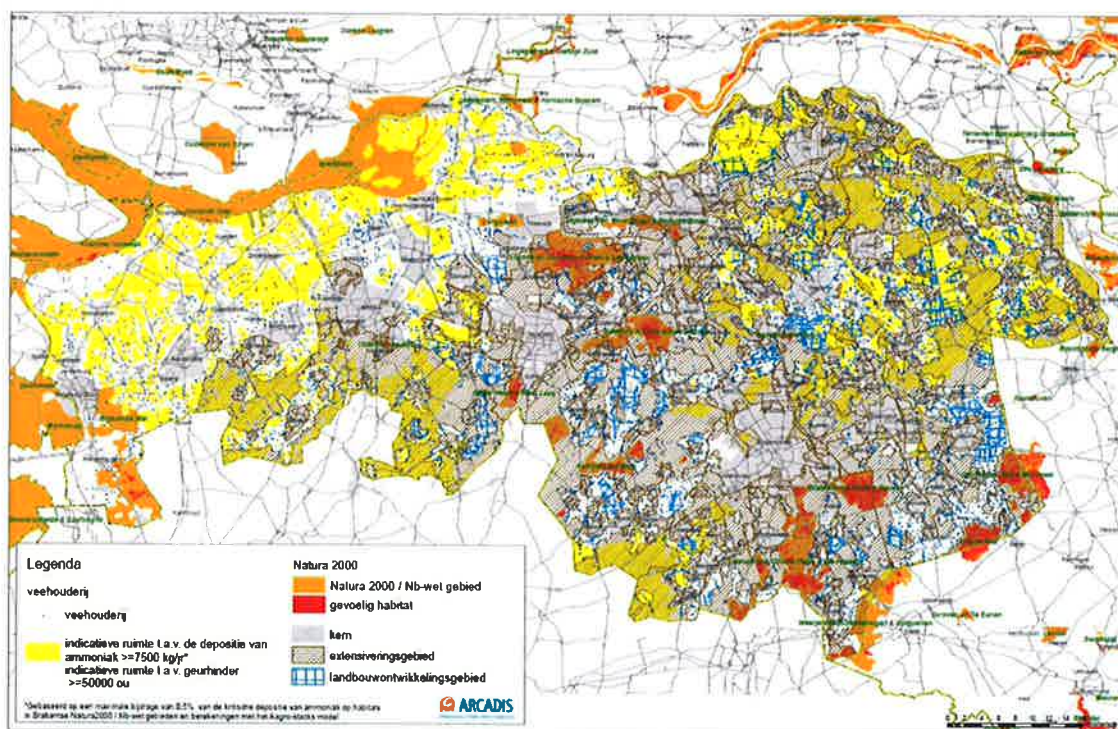
Tabel 3 Beoordelingscriteria

4.2 INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Milieuruimte en milieubelasting

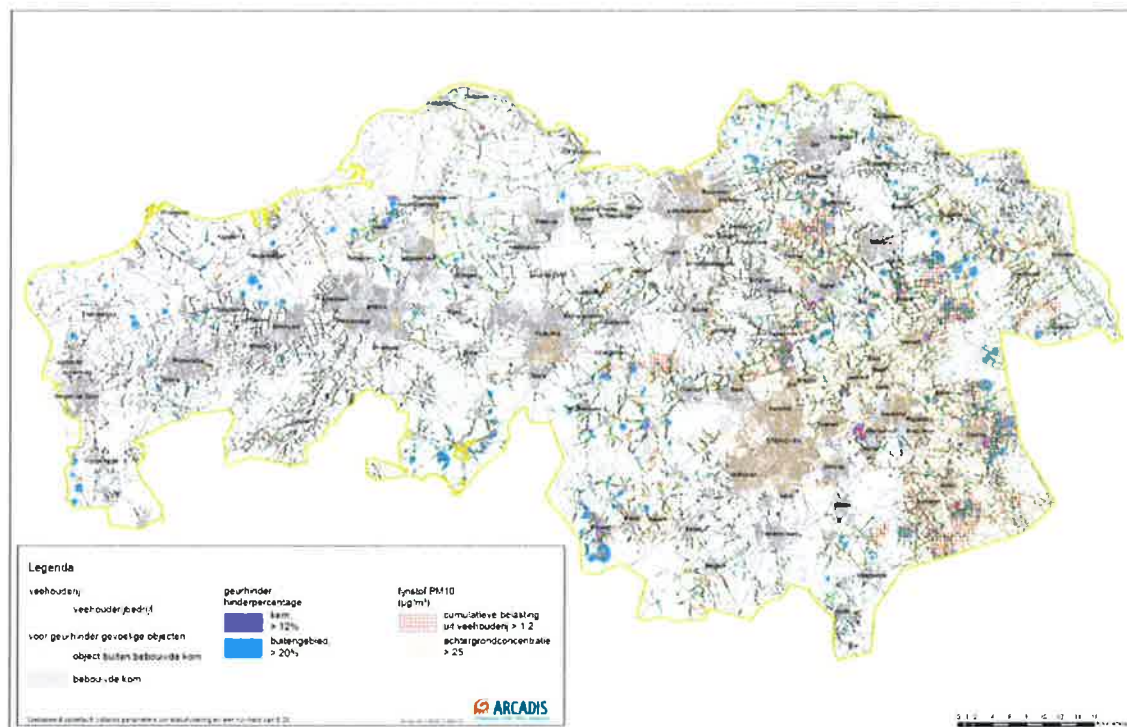
- De instandhoudingsdoelstellingen van een groot deel van de Brabantse Natura2000 gebieden zijn gevoelig voor stikstofdepositie en kennen nu een (veel) te hoge depositie. De effecten van stikstof-deposities werken in een groot gebied door. Praktisch gezien is er daarom voor een groot deel van de provincie sprake van een emissie- en depositieplafond (gebiedsplafond). Groei van emissies op bedrijfsniveau is dan alleen mogelijk via saldering. Dit geldt voor nagenoeg alle veehouderijen in Noord-Brabant.
- Varkensbedrijven hebben meer mogelijkheden dan pluimveebedrijven en melkrundveebedrijven om het aantal dierplaatsen uit te breiden binnen de eerder vergunde emissie vanwege de beschikbaarheid en toepasbaarheid van technieken die emissies reduceren.
- Indien er in de toekomst (PAS) wordt gewerkt met een drempelwaarde of een maximum afstand waarbinnen effecten worden beschouwd, ontstaan er grotere regionale verschillen in de beschikbare milieuruimte voor veehouderijen in Noord-Brabant. Die ruimte is dan het grootst in Noordoost- en West-Brabant en het kleinst in Zuidoost- en Midden-Brabant.
- Groei van de veestapel kan de behaalde reducties weer deels teniet doen. Ook kan de groei in een sector (zoals melkrundvee) de behaalde emissiereducties in een andere sector (zoals varkens) deels teniet doen.
- De Wet geurhinder en veehouderij stuurt vooral op de geurbelasting uit stallen van intensieve veehouderijen. Daar waar er niet wordt voldaan aan de gestelde normen of vaste afstanden, is er op bedrijfsniveau sprake van een geuremissieplafond. Dat geldt voor circa 30% van de intensieve veehouderijen. Meer dan de voorafgaande regelgeving is maatwerk in de normering mogelijk en zijn er ook meer mogelijkheden voor bedrijven om via de inzet van technieken of een specifieke uitvoering van stallen uit te breiden binnen de beschikbare milieuruimte of de eerder vergunde emissies. Voor melkveebedrijven is er vanwege de vaste afstanden geen directe relatie tussen het aantal dierplaatsen en de uitbreidingsmogelijkheden op het gebied van geur.
- Normen op het gebied van fijn stof zijn vooral van invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van pluimveebedrijven, gelegen op korte afstand van gevoelige bestemmingen. Voor varkensbedrijven en melkveebedrijven zijn deze normen niet of slechts in geringe mate sturend voor de ontwikkelingsmogelijkheden.
- Een eventuele afstands- en /of blootstellingsnorm kan grote consequenties hebben voor ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen vanwege de verweving van de verschillende functies in het buitengebied. Uit onderzoek is tot dusverre geen eenduidige relatie tot afstanden en gezondheidsrisico's gebleken. Het is wel mogelijk om op beleidsmatige gronden (voorzorgprincipe) minimumafstanden te hanteren, zoals bijvoorbeeld de GGD adviseert voor nieuwe ontwikkelingen (250 meter bij de bouw van nieuwe stallen of nieuwe woningen). In bestaande situaties wordt meestal niet aan die minimumafstand voldaan.
- De omvang, spreiding en uitvoering van de intensieve veehouderij wordt regionaal (provincie en gemeenten) vooral gestuurd via de ruimtelijke ordening (Verordening ruimte, bestemmingsplannen), de Wet geurhinder en veehouderij en de Natuurbeschermingswet / verordening Stikstof en Natura2000 Noord-Brabant. Voor pluimveebedrijven kunnen normen op het gebied van luchtkwaliteit sturen in de ontwikkelingsmogelijkheden.
- De omvang, spreiding en uitvoering van melkveebedrijven wordt in mindere mate gestuurd door provincie en gemeenten. Voor deze bedrijven zijn vooral de Natuurbeschermingswet / verordening Stikstof en Natura2000 en de ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen) van belang.

In onderstaande kaart is de milieuruimte voor veehouderijen op het gebied van ammoniak en geur samenvattend beschreven. Dit zijn voor de milieuruimte van intensieve veehouderijen (vergunbaarheid van een toename van emissies die gepaard gaat met bedrijfsontwikkeling) de meest bepalende aspecten. Uit de kaart valt af te lezen dat de meeste milieuruimte (ammoniak en geur) te vinden is in Noordoost Brabant en het zeekleigebied in West-Brabant.

Figuur 3 Indicatie milieuruimte ammoniak en geur in het buitengebied, exclusief extensiveringsgebieden. In geel gebieden met relatief de meeste milieuruimte.

In onderstaande kaart is de milieubelasting door de intensieve veehouderij voor de aspecten geur en fijn stof weergegeven. Die gebieden waar de geurbelasting hoger is dan de provinciaal geformuleerde streefwaarden ten aanzien van geur (maximaal 12% kans op hinder in de kernen, maximaal 20% kans op hinder in het buitengebied), zijn op deze kaart aangeduid. Ook zijn de gebieden met een relatief hogere concentratie fijn stof aangeduid.

Figuur 4 Milieubelasting geur en fijn stof uit de veehouderij

Vooraf in Oost-Brabant (de Peel) en in delen van Midden-Brabant (de Kempen) is de milieubelasting het hoogst. Vanwege de aanwezige milieuruimte in vooral Noordoost-Brabant en de aard en structuur van de intensieve veehouderij (gemiddeld genomen grotere bedrijven waarvan de kans is dat deze verder ontwikkeling relatief groot is), zijn de risico's op een verdere verslechtering van het woon- en leefklimaat (geur, fijn stof) in die regio het grootst.

Onderzochte alternatieven

Ten behoeve van het MER zijn er, vooruitlopend op de invulling van de BZV, een aantal alternatieven c.q. scenario's geformuleerd, om een beeld te kunnen geven van de mogelijke ontwikkeling bij het handhaven van het vigerend beleid en bij het aanpassen van het beleid. In dit onderzoek is vooral ingegaan op de effecten van een mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de grondgebonden veehouderij op de ammoniakbelasting van natuurgebieden, de kans op geurhinder (door geur uit stallen van intensieve veehouderijen) en de concentratie van fijn stof (door emissies van fijn stof uit stallen van veehouderijen).

In het MER zijn de volgende alternatieven (c.q. scenario's voor een mogelijke ontwikkeling van de veehouderij) met elkaar vergeleken:

- **Vigerend beleid trendmatig (VB-trend).** Kleine veehouderijen stoppen. Veehouderijen gelegen in gebieden met beperkingen (extensiveringsgebieden, kernen, dichtbij Natura2000 gebieden gelegen) stoppen of als ze groter zijn handhaven hun huidige omvang of groeien wel in dieraantallen, maar niet met emissies. De overige grotere veehouderijen ontwikkelen zich tot het type zoals aangeduid in het advies van de commissie van Doorn een veehouderij van circa 300 nge (op een bouwblok van 1,5 ha), binnen de ingeschatte milieuruimte op het gebied van geur. De economische omvang van de veehouderij als totaal groeit in dit scenario (15-25% ten opzichte van de vergunde dieraantallen). Bestaande en nieuwe stallen voldoen aan de landelijke emissie-eisen (Besluit Huisvesting) en nieuwe stallen aan de eisen uit de provinciale Verordening Stikstof en Natura2000.

- **Extra sturing trendmatig (ES-trend).** Qua ontwikkeling van de veehouderij als geheel (kleine bedrijven stoppen, grote bedrijven groeien, per saldo groei economische omvang veehouderij) gelijk als vigerend beleid trendmatig, maar met een aanpassing van het beleid. In gebieden met een hoge belasting/concentratie van geur (meer dan 20 Ou in het buitengebied) en fijn stof (achtergrondbelasting meer dan 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) mag de groei van intensieve veehouderijen niet gepaard gaan met een verdere toename van de geurbelasting of fijn stofbelasting. In en rond de kernen van West-Brabant (niet-reconstructiegebied) is in dit scenario voor de intensieve veehouderij ook rekening gehouden met een gebied met beperkingen (fictief extensiveringsgebied rond kernen). In gebieden met relatief veel milieuruimte (ammoniak en geur) en waar er nu geen sprake is van een hogere milieubelasting, groeien bedrijven die nu al een omvang hebben van de voorbeeldbedrijven uit het advies van de commissie van Doorn (300 nge) in dit alternatief door tot een omvang van maximaal 500 nge, mits dit mogelijk is binnen de ingeschatte milieuruimte. Dit om zo een vergelijkbare omvang van de veestapel bij het trendmatig alternatief vigerend beleid te bereiken

Naast deze twee beleidsalternatieven zijn ook de effecten van een verdere groei van de veestapel en die van een krimp van de veestapel onderzocht, in de vorm van extra alternatieven (c.q. scenario's_:

- **Vigerend beleid –alleen groei (VB alleen groei).** Een maximaal groeiscenario, uitgaande van het vigerende beleid. In dit scenario is alleen uitgegaan van bedrijven die groeien of, in gebieden met beperkingen (extensiveringsgebieden), bedrijven die “blijven”. In dit groeiscenario is dus geen rekening gehouden met het stoppen van kleinere veehouderijen. De economische omvang van de veehouderij groeit dan met 50 tot 75% ten opzichte van de nu vergunde economische omvang.
- **Krimp-referentie:** Een scenario die er van uitgaat dat de ruimte die er nu nog is binnen de vigerende milieuvergunningen en meldingen (verschil tussen vergunde dieren aantallen, BVB-bestand en gemelde dieren aantallen in de CBS-tellingen) niet wordt benut. Dat verschil is, rekening houdend met functionele de leegstand die in de emissiefactoren is verwerkt, voor Noord-Brabant als geheel circa 25%. De economische omvang van de veehouderij “krimpt” dan met circa 25% ten opzichte van de nu vergunde economische omvang, of anders geformuleerd: de latente ruimte in de vergunde rechten wordt niet benut. De stallen van de bedrijven voldoen in dit scenario aan het Besluit Huisvesting. Dit scenario is daarom ook aan te duiden als de referentie voor het MER waarmee de alternatieven die uitgaan van het opvullen van de latent vergunde rechten en groei/krimp of alleen groei van veehouderijen mee vergeleken kunnen worden
- **Vergund-CBS-correctie.** In het kader van de Natuurbeschermingswet (beoordeling effecten op Natura2000) is er sprake van een andere referentie, te weten de vergunde rechten gecorrigeerd op basis van de CBS-tellingen. Maar zonder rekening te houden met het Besluit Huisvesting. Deze extra referentie, vergund met CBS-correctie, is daarom ook opgenomen in de analyses.

Daarnaast is er in het onderzoek naar de effecten op de stikstofbelasting op Natura2000-gebieden nog gevarieerd met de mate waarin de emissies moeten of kunnen worden beperkt door toepassing van emissiearme stallen of luchtwassers

- Rekening houdend met de emissie-eisen voor bestaande stallen zoals opgenomen in het landelijk besluit Huisvesting en de eisen die voor nieuwe stallen gelden op basis van de Verordening Stikstof en Natura2000 van de provincie Noord-Brabant (de bestaande eisen ten aanzien van emissiereductie), zoals ook hiervoor aangeduid
- Uitgaande van de toepassing van die stalsystemen die de emissies van (vooral ammoniak) nog verder reduceren, ook voor bestaande stallen. Hierbij is uitgegaan van stalsystemen die nu al beschikbaar en vergunbaar zijn. Dit gaat dus verder dan de nu geldende emissiereductie-eisen. Dit is aangeduid als een zogenaamde best-case invulling.

Effectvergelijking bouwsteen intensieve veehouderij

Onderstaande tabellen geven een totaaloverzicht van alle effectbeoordelingen voor de alternatieven van de bouwsteen intensieve veehouderij, zowel:

- ten opzichte van de referentie (huidige vergunde situatie, met een CBS correctie van 25% vanwege de niet benutte vergunde ruimte en met toepassing van het Besluit Huisvesting). Dit is tevens beschouwd als een krimpscenario: een krimp van 25% ten opzichte van de vergunde productieruimte;
- ten opzichte van de huidige vergunde situatie (= de vergunde productieruimte).

	Referentie- Krimp	Huidige situatie vergund	Vigerend beleid trend	Extra sturing trend	Vigerend beleid alleen groei
Kans op geurhinder in de bebouwde kom	0	-	-	-	-
Kans op geurhinder buiten de bebouwde kom	0	-	-	-	-
Invloed op concentratie fijn stof in de bebouwde kom	0	-	-	-	-
Invloed op concentratie fijn stof in het buitengebied	0	-	-	-	-
Kans op geluidhinder	0	-	-	-	-
Invloed op externe veiligheid	0	0	0	0	-0
Invloed op gezondheidsrisico's	0	-	-	-	-
Stikstofdepositie op N2000-gebieden	0	-	-	-	-
Stikstofdepositie op overige bos- en natuurgebieden	0	-	-	-	-
Invloed op leefgebieden van beschermde soorten	0	0	-	-	-
Invloed op grond- en oppervlaktewater-systeem	0	0	0	0	-
Invloed op bodem- en waterkwaliteit	0	-	-	-	-
Invloed op landschappelijke waarden	0	0	-	-	-
Invloed op cultuurhistorische waarden	0	0	0	0	-
Invloed op archeologische waarden	0	0	0	0	0
Invloed op verkeersafwikkeling	0	0	0	0	-
Invloed op verkeersveiligheid	0	-	-	-	-

Tabel 4 Samenvattende effectbeoordeling ten opzichte van referentie / krimp

	Referentie- Krimp	Huidige situatie vergund	Vigerend beleid trend	Extra sturing trend	Vigerend beleid alleen groei
Invloed op concentratie fijn stof in de bebouwde kom	+	0	0	0	-
Invloed op concentratie fijn stof in het buitengebied	+	0		0	---
Kans op geurhinder in de bebouwde kom	++	0	+	+	0
Kans op geurhinder buiten de bebouwde kom	++	0	+	+	0
Kans op geluidhinder	++	0	+	+	0
Invloed op externe veiligheid	0	0	0	0	0
Invloed op gezondheidsrisico's	+	0		0	---
Stikstofdepositie op N2000-gebieden	++	0	+	+	-
Stikstofdepositie op overige bos- en natuurgebieden	++	0	+	+	---
Invloed op leefgebieden van beschermde soorten	0	0		-	---
Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	0	0	0	0	-
Invloed op bodem- en waterkwaliteit	+	0	0	0	-
Invloed op landschappelijke waarden	0	0	---	-	---
Invloed op cultuurhistorische waarden	0	0	0	0	-
Invloed op archeologische waarden	0	0	0	0	0

Tabel 5 Samenvattende effectbeoordeling ten opzichte van huidige situatie vergund

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de analyse van de milieuruimte, de milieubelasting en de analyse van de effecten van de alternatieven zijn hieronder een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd:

Conclusies

- De effecten worden voor een belangrijk deel beïnvloed door de ontwikkeling van het aantal bedrijven en de omvang van de veestapel in de verschillende deelgebieden in Noord-Brabant. Het betreft niet alleen effecten door fysieke groei of krimp van veehouderijen (bouw van nieuwe stallen of afbraak van bestaande stallen), maar ook effecten die samenhangen met het opvullen van de latente ruimte: het verschil tussen de vergunde dierplaatsen en het werkelijk gehouden aantal dieren.
- Het opvullen van de latente ruimte (het verschil tussen de referentie/krimp en huidige situatie vergund) en een eventuele verdere groei van de veestapel (het verschil tussen vigerend beleid alleen groei en huidige situatie vergund) kan tot ongewenste negatieve effecten leiden, vooral voor het woon- en leefmilieu (geur, fijn stof, geluid), het landschap (verdere verstening in delen van het buitengebied), het verkeer (vooral de verkeersveiligheid) en mogelijk leiden tot extra risico's voor de volksgezondheid.
- Daarnaast zullen, bij het opvullen van de latente ruimte en mogelijk een verdere groei van de veestapel, de doelen met betrekking tot de afname van de stikstofdepositie op de beschermde natuurgebieden (Natura2000-gebieden) niet gehaald worden en zal ook de stikstofdepositie op andere voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden niet in die mate afnemen.
- Er is niet alleen sprake van latente ruimte in de vergunningen (meer dierplaatsen vergund of gemeld dan werkelijk gehouden), maar tot op heden is er ook sprake van latente ruimte op het gebied van ruimtelijke ordening: veehouderijen hebben de mogelijkheid om binnen eerder begrensde bouwblokken uit te breiden, zonder dat er sprake is van toetsing aan (bestaande of nieuwe) criteria die een beeld geven van de wenselijkheid van zo'n uitbreiding. Daardoor kunnen er lokaal of regionaal effecten optreden die niet of slechts beperkt beïnvloedbaar zijn via het provinciaal en gemeentelijk beleid.
- Omdat er bij de voorgenomen een aanpassing van het beleid ook sprake is van een toetsing van ontwikkelingen binnen eerder begrensde bouwblokken, worden de mogelijkheden om te sturen op het minimaliseren van effecten van bedrijfsontwikkeling op het milieu (geur, fijn stof, landschap e.d.) groter. Bijvoorbeeld door bij de bouw ook nieuwe stal binnen een eerder begreind bouwblok te toetsen op de cumulatieve geurbelasting en ook voor die nieuwe stal. De doorwerking van het provinciaal beleid wordt met deze stap een stuk groter. Het gaat hierbij vooral om het voorkomen van nieuwe knelpunten (zoals geur, verkeer, landschap), het vermijden van nieuwe risico's (gezondheid) en het vergroten van de mogelijkheden om een duurzame bedrijfsvoering te stimuleren c.q. af te dwingen (via het nog vorm te geven instrument BZV).
- De mogelijkheden om bestaande knelpunten of "overbelaste situaties" te verminderen zijn beperkter. Zo laten de effectbeschrijvingen van effectvergelijking van de alternatieven "vigerend beleid" en "extra sturing" zien dat de verschillen tussen beide alternatieven relatief beperkt zijn. Voor het oplossen van knelpunten op het gebied van de "cumulatieve belasting", bijvoorbeeld op het gebied van ammoniak en geur, is de ontwikkeling van de veestapel en de gemiddelde emissie per dier meer bepalend.

Aanbevelingen

- In de extensiveringsgebieden, vooral die rond kernen, is de milieuruimte aanzienlijk kleiner dan in de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden. Ook is de menging met woonfuncties in deze gebieden het grootst. Handhaaf deze gebieden en het daarin geldende planologisch regime voor de intensieve veehouderij.
- Overweeg om het verschil in milieuruimte tussen LOG's en de "minder duurzame delen van de verwevingsgebieden" (de delen met weinig milieuruimte of delen met veel milieubelasting) ook te vertalen naar een verschil in planologische ruimte. In provinciaal beleid of via gemeentelijke beleidsvrijheid. Met het eerder ingezette beleid zijn de verschillen tussen deze gebieden ten aanzien van het planologisch regime al verdwenen. Toch zijn er grote verschillen in de geschiktheid van locaties, vooral ten aanzien van de het woon- en leefmilieu (geur, fijn stof) en afstanden tot kwetsbare functies (volksgezondheid).
- Bescherm ook de woonkernen in West-Brabant (het niet-reconstructiegebied) tegen een ongewenste ontwikkeling van veehouderij, vergelijkbaar met de Reconstructiegebieden. De problematiek in West-Brabant is aanzienlijk kleiner van omvang, maar niet afwezig.
- Ook bij een beperking van de omvang van de locaties tot maximaal 1,5 ha is een regionale groei van de veestapel mogelijk. De milieueffecten verschillen sterk bij verschillen in de regionale en lokale ontwikkeling van de veestapel. Het voorkomen van een verdere toename van (ongewenste) lokale concentraties beperkt het risico om een verdere verslechtering van het woon- en leefmilieu. Regionale sturing van de veestapel helpt dus om de milieubelasting regionaal te kunnen sturen.
- Ook een actief beleid m.b.t. het intrekken van niet benutte rechten (vergunningen, meldingen, bouwmogelijkheden), vooral in kwetsbare delen van het buitengebied, is van belang voor het voorkomen van nieuwe knelpunten en het bereiken van de doelen (o.a. vermindering van de ammoniakdepositie op natuurgebieden).
- Vooral de ontwikkeling in Oost-Brabant is hierbij van belang. In dit gebied is de concentratie van veehouderijen en de daarmee samenhangende milieubelasting groot. Daarnaast is in delen van Oost-Brabant de milieuruimte relatief groot (afstand tot Natura2000-gebieden). Vanwege het voorgenomen rijksbeleid (afschaffen dierrechten voor varkens en pluimvee, versoepeling Natuurbeschermingswet) en het vervallen van de melkquota is groei van de veestapel en daarmee groei van de milieu-problematiek juist in dit deel van de provincie mogelijk.
- Een van de mogelijkheden om als provincie ook ruimtelijk te sturen op de maximale aanvaardbare milieubelasting is het opnemen van maximale grenswaarden t.a.v. de geurbelasting en de fijn stof concentratie in de Verordening ruimte. In samenhang met afwegingen die gemeenten op lokaal niveau daarvoor hebben gemaakt (geurverordeningen, beleidsregels) of nog kunnen maken (invulling geven aan de gebiedsprofielen)
- Overweeg om omschakeling alleen toe te staan ten behoeve van de afwaartse beweging, dus in combinatie met het beëindigen van een locatie op een niet-duurzame locatie. En het per saldo verminderen van de milieubelasting.
- Het aantal omschakelingen is nu niet gelimiteerd Door omschakeling naar intensieve veehouderij te regelen als een uitzondering-onder-voorwaarden, ten behoeve van publieke doelen (bijvoorbeeld via een ontheffing), kan er beter worden gestuurd op de omvang en aard van de milieueffecten. Ook is dan beter te onderbouwen dat de SVRO 2014 past binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet. De theoretische milieuclaim die samenhangt met omschakelingen is nu immers ook niet gelimiteerd.

4.3 GRONDGEBONDEN MELKVEEHOUDERIJ

Beleidscontext

De essentie van grondgebondenheid is dat veehouderijbedrijven genoeg grond in gebruik bij het bedrijf hebben om het (ruw)voer te verbouwen en alle mest te plaatsen op de grond bij het bedrijf, binnen de bemestingsnormen van de Meststoffenwet. Grondgebondenheid gaat dus verder dan al of niet beweiden: een bedrijf kan zonder beweiding prima grondgebonden zijn wanneer er genoeg grond bij het bedrijf is en een bedrijf dat wel beweiding toepast kan (veel) te weinig grond hebben om de mest op uit te rijden.

Het meer sturen op behoud van de grondgebondenheid (behoud van de voer- en mestkringloop op bedrijfsniveau) is een instrument voor (indirecte) sturing van de omvang van de melkveestapel. Immers door bij uitbreiding van melkveehouderijbedrijven grondgebondenheid (van de uitbreiding) als voorwaarde te stellen zal de beschikbare hoeveelheid grond in Noord-Brabant als plafond op de melkveestapel gaan werken in grote delen van Noord-Brabant. Bij het hanteren van grondgebondenheid als voorwaarde kunnen veehouderijbedrijven wel uitbreiden als ze voldoende grond overnemen van stoppende bedrijven.

Onderzochte alternatieven

In lijn met de factsheet grondgebonden melkveehouderij zijn in het planMER de effecten van de volgende beleidsopties beschreven:

1. Huidig beleid: Handhaven huidige definities waar het houden van dieren al of niet in gebouwen centraal staat met een uitzondering voor de grondgebonden melkveehouderij.
2. Terug naar de oude definities waarbij "het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving" nader wordt gedefinieerd en waarbij ook gekozen wordt voor een koppeling aan de hoeveelheid grond ten behoeve van de mestafzet (gesloten kringloop).

Binnen deze alternatieven is als variant nog onderscheid te maken naar het eisen van grondgebondenheid van de bestaande bedrijfssituatie plus de uitbreiding of het eisen van grondgebondenheid van alleen de uitbreiding.

Het eventueel stellen van een maximummaat aan het bouwblok is niet van invloed op de mate van grondgebondenheid en is dan ook niet als alternatief of variant meegenomen. In de beschreven alternatieven kunnen ook (zeer) grote bedrijven ontstaan, mits grondgebonden.

Effectvergelijking

De effecten zijn kwalitatief beoordeeld, voornamelijk op basis van expert judgement, ten opzichte van:

- De formele referentie: de huidige vergunde situatie, rekening houdend met een correctie voor de latente milieuruimte (25%, verschil vergund aantal dierplaatsen en opgave CBS mei tellingen) en het Besluit Huisvesting. Het effect op emissies van het Besluit Huisvesting is voor grondgebonden melkveehouderij veel beperkter dan voor de intensieve veehouderij.
- De huidige situatie (de huidige vergunde omvang van de melkveestapel). Voor melkveehouderijen geldt er veelal geen vergunningsplicht maar een meldingsplicht. Daar waar de term vergunde omvang wordt gebruikt, betreft het voor de melkveehouderij veelal het aantal gemelde dierplaatsen.

Onderstaande tabellen geven een totaaloverzicht van alle effectbeoordelingen voor de alternatieven van de bouwsteen grondgebonden melkveehouderij.

Beoordelingscriterium	Alternatief huidig beleid: maximaal 25% meer melkrundvee	Bedrijfsuitbreiding mits grondgebonden Grondgebondenheid van alleen de uitbreiding	Bij uitbreiding ook grondgebondenheid bestaande situatie realiseren
Kans op geurhinder	---	-	0
Invloed kans op geluidhinder	---	0	0
Invloed op gezondheidsrisico's	---	-	0
Verandering stikstofdepositie op natuurgebieden	---	-	+
Invloed op het landschap	---	0	+
Invloed op verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid	---	-	+

Tabel 6 Effectbeoordeling ten opzichte van de formele referentie (werkelijk aanwezige veestapel)

Beoordelingscriterium	Alternatief huidig beleid: maximaal 25% meer melkrundvee	Bedrijfsuitbreiding mits grondgebonden Grondgebondenheid van alleen de uitbreiding	Bij uitbreiding ook grondgebondenheid bestaande situatie realiseren
Kans op geurhinder	-	0	+
Invloed kans op geluidhinder	-	0	0
Invloed op gezondheidsrisico's	---	+	++
Verandering stikstofdepositie op natuurgebieden	---	+	+++
Invloed op het landschap	---	+	++
Invloed op verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid	-	0	++

Tabel 7 Effectbeoordeling ten opzichte van de huidige vergunde situatie

Conclusies

Het alternatief (voortzetten van) het huidige beleid leidt, door de kans op toename van de provinciale melkveestapel, tot negatieve effecten op alle genoemde beoordelingscriteria. Het effect op de depositie van ammoniak op natuurgebieden is beoordeeld als zeer negatief. Het alternatief grondgebondenheid van alleen de uitbreiding leidt tot een lichte afname van de provinciale melkveestapel met neutrale tot (licht) positieve effecten. Grondgebondenheid van ook de bestaande situatie (overeenkomend met een alternatief 25% minder vee leidt tot een grotere afname van de veestapel en leidt daarmee tot (zeer) positieve effecten. Het grootste positieve effect treedt op bij de depositie van ammoniak.

Aanbevelingen

Gegeven de negatieve effecten van de groei van de veestapel verdient het aanbeveling om aan uitbreiding van de melkveestapel op bedrijfsniveau de voorwaarde te verbinden van grondgebondenheid van in elk geval de uitbreiding. Daarnaast verdient het aanbeveling om bij bedrijfsuitbreiding de voorwaarde te stellen van grondgebondenheid van het gehele bedrijf, inclusief de bestaande situatie. In dat geval zijn de positieve effecten groter dan bij alleen maar grondgebondenheid van de uitbreiding.

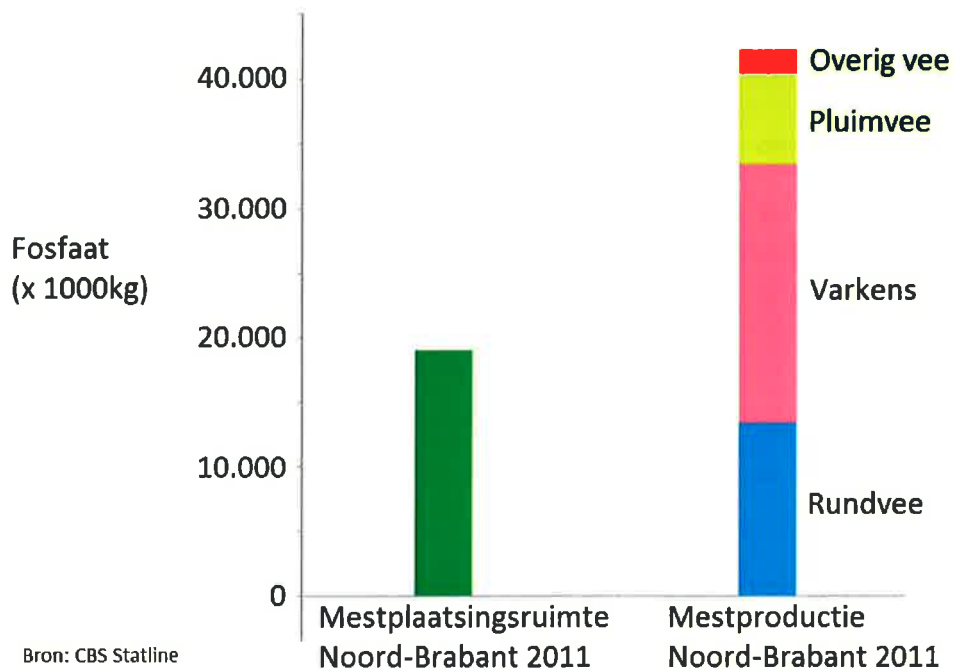
4.4 MESTVERWERKING

Beleidscontext

Al sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is er rijksbeleid om de omvang van de veestapel te beheersen en de hoeveelheid mest die op landbouwgrond mag worden toegevoegd te maximaliseren. Dit om de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te beschermen. De bemestingsnormen zijn en worden sindsdien geleidelijk aangescherpt, waarbij in 2015 evenwichtsbemesting (voor fosfaat) moet zijn bereikt, waarbij de mestgift niet hoger is dan de behoefte van het gewas. Door deze aanscherping van de bemestingsnormen ontstond en ontstaat geleidelijk een groter mestoverschot op regionale en nationale schaal. Dat overschot is tot nu toe weggewerkt door afzet naar akkerbouwgebieden, export en door verbranding van kippenmest.

Momenteel is een voorstel voor wijziging van de Meststoffenwet in voorbereiding. Daarover zal wellicht eind 2013 besluitvorming plaatsvinden in de Tweede kamer, onder meer over het al of niet laten voortbestaan van varkens- en pluimveerechten en het al of niet invoeren van rundveerechten. Staatssecretaris Dijkzema heeft in een brief aan de Tweede Kamer (van 18 januari 2013) aangegeven dat het agrarisch bedrijfsleven moet komen met concrete plannen voor de realisatie van voldoende mestverwerkingscapaciteit en aanvullende maatregelen gericht op de realisatie van de doelen van het mestbeleid en alle overige aan de veehouderij gerelateerde milieudoelen. Mocht blijken dat de sector deze verantwoordelijkheid niet waar kan maken, dan is volgens de Staatssecretaris ingrijpen van de overheid in de omvang van de veestapel onvermijdelijk, bijvoorbeeld door het invoeren van rundveerechten in plaats van de in 2015 te vervallen melkquotering.

Onderstaand figuur geeft een beeld van de omvang van het mestoverschot in Noord-Brabant (het verschil tussen productie en plaatsingsruimte op landbouwgrond in Noord-Brabant volgens de bemestingsnormen van de Meststoffenwet). De rundveehouderij is overwegend grondgebonden met een bescheiden mestoverschot en de kippenmest wordt al grotendeels verbrand. Van de varkensbedrijven heeft 99% een mestoverschot (vaak een zeer groot deel van de productie). Dit overschot wordt afgevoerd naar akkerbouwgebieden binnen en vooral buiten Noord-Brabant en naar het buitenland. Bij mestverwerking zal het vooral gaan om varkensmest.

Figuur 5 Mestproductie en mestplaatsingsruimte in Noord-Brabant

Onderzochte alternatieven en effectvergelijking

In dit MER zijn in overeenstemming met de factsheet mestverwerking de effecten bepaald van de volgende beleidsmatige ruimtelijke alternatieven voor mestverwerking en mestvergisting:

- **Alternatief 1.** Huidig beleid voortzetten. Mestverwerking is toegestaan op bedrijventerreinen en op het eigen erf voor eigen mest. Mestvergisting is toegestaan als nevenactiviteit op een agrarisch bedrijf binnen het bouwblok; als zelfstandige activiteit op bedrijventerreinen, in een LOG, in vestigingsgebied glastuinbouw.
- **Alternatief 2.** Aanpassing Verordening ruimte: laten vervallen van het verschil tussen vergisting en verwerking en meer mogelijkheden bieden voor mestverwerking dan alleen bedrijventerreinen.

De effecten van de ruimtelijke alternatieven zijn beschreven op basis van de huidige veestapel en de volgende varianten voor de omvang van de veestapel:

- Een variant uitgaande van 25% meer vee, met bijna 3 keer zo veel te verwerken mest (5 miljoen ton per jaar, bij de huidige veestapel bijna 2 miljoen ton per jaar).
- Een variant uitgaande van 25% minder vee, met ongeveer de helft minder te verwerken mest (1 miljoen ton, bij ongewijzigd rijksbeleid).

Effectvergelijking

De effecten zijn in de eerste plaats kwalitatief beoordeeld ten opzichte van de huidige situatie en daarnaast ten opzichte van de benodigde mestverwerkingscapaciteit in 2015 voor de huidige veestapel op basis van de capaciteitseisen van het wijzigingsvoorstel Meststoffenwet volgens het huidige beleid (en volgens het huidige beleid alleen op bedrijventerreinen). Deze tweede beoordelingsvariant geeft een duidelijker inzicht in het verschil in effecten tussen het voldoen aan de voorgestelde wettelijke capaciteitseis (wijzigingsvoorstel Meststoffenwet) met huidig beleid (alleen op bedrijventerrein) of ook verwerking verspreid in het landelijk gebied.

Beoordeeld zijn de effecten van ruimtelijke verschillen in de locaties van mestverwerking/mestvergisting in de verschillende alternatieven en varianten. De beoordeling heeft betrekking op effecten in en nabij de provincie Noord-Brabant. De effecten elders in Nederland en in het buitenland zijn waar relevant indicatief en kwalitatief beschreven.

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de effectbeoordeling voor de alternatieven voor mestverwerking ten opzichte van de huidige situatie.

Beoordelingscriterium	Benodigde capaciteit mestverwerking in 2015 bij huidige veestapel		Benodigde capaciteit mestverwerking bij 25% meer vee		Benodigde capaciteit mestverwerking bij 25% minder vee	
	Alternatief 1: op bedrijventerreinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied	Alternatief 1: op bedrijventerreinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied	Alternatief 1: op bedrijventerreinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied
Kans op geurhinder in de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Kans op geurhinder buiten de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Invloed op concentratie fijn stof binnen de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Invloed op concentratie fijn stof buiten de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Invloed kans op geluidhinder	---	---	---	---	---	---
Invloed op externe veiligheid	0	0	0	0	0	0
Invloed op gezondheidsrisico's binnen de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Invloed op gezondheidsrisico's buiten de bebouwde kom	---	---	---	---	---	---
Verandering stikstofdepositie op natuurgebieden	0	0	---	---	---	---
Invloed op kwaliteit oppervlaktewater	---	---	---	---	---	---
Invloed op het landschap	0	---	---	---	---	---
Invloed op verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid	---	---	---	---	---	---
Invloed op de emissie van broeikasgassen	++	++	---	---	++	++

Tabel 8 Effectvergelijking bouwsteen mestverwerking ten opzichte van de huidige situatie.

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van alle effectbeoordelingen voor de alternatieven voor mestverwerking ten opzichte van benodigde mestverwerkingscapaciteit in 2015 voor de huidige veestapel bij huidig beleid.

Beoordelings- criterium	Benodigde capaciteit mestverwerking in 2015 bij huidige veestapel		Benodigde capaciteit mestverwerking bij 25% meer vee		Benodigde capaciteit mestverwerking bij 25% minder vee	
	Alternatief 1: op bedrijven- terreinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied	Alternatief 1: op bedrijventer- reinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied	Alternatief 1: op bedrijventer- reinen	Alternatief 2: ook in het landelijk gebied
Kans op geurhinder in de bebouwde kom	0	+	---	---	+	+
Kans op geurhinder buiten de bebouwde kom	0	-	---	---	++	+
Invloed op concentratie fijn stof binnen de bebouwde kom	0	+	---	---	+	+
Invloed op concentratie fijn stof buiten de bebouwde kom	0	-	---	---	++	+
Invloed kans op geluidhinder	0	-	-	--	+	++
Invloed op externe veiligheid	0	0	0	0	0	0
Invloed op gezondheidsrisico's binnen bebouwde kom	0	+	---	--	+	+
Invloed op gezondheidsrisico's buiten bebouwde kom	0	-	---	---	++	+
Verandering stikstofdepositie op natuurgebieden	0	0	---	---	+++	+++
Invloed op kwaliteit oppervlaktewater	0	0	---	---	++	++
Invloed op het landschap	0	-	---	---	+	++
Invloed op verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid	0	-	---	---	+	++
Invloed op de emissie van broeikasgassen	0	0	---	---	++	++

Tabel 9 Effectvergelijking bouwsteen mestverwerking ten opzichte van benodigde mestverwerkingscapaciteit in 2015 voor de huidige veestapel bij huidig beleid.

Conclusies

Effecten ten opzichte van de huidige situatie

Bij het accommoderen van de vereiste omvang van mestverwerking (overeenkomstig de voorstellen van de Meststoffenwet) bij de huidige veestapel scoort vestiging van (collectieve) installaties uitsluitend op industrieterreinen per saldo iets minder negatief dan (ook) vestiging verspreid in het landelijk gebied. Industrieterreinen scoren minder negatief op verkeer, landschap en geluidhinder. Voor geur en fijn stof zijn er tegengestelde effecten tussen bebouwde kom en buitengebied afhankelijk van het alternatief. Het alternatief landelijk gebied scoort iets beter op gezondheid. De varianten met mestverwerking voor 25% meer vee scoren overwegend negatief (uitsluitend collectieve installaties op industrieterrein) tot zeer negatief (ook collectieve installaties in landelijk gebied). De variant 25% minder vee heeft iets minder negatieve effecten omdat dan ten opzichte van 25% meer vee minder verwerkingscapaciteit nodig is maar nog altijd meer (circa 2 keer zo veel) als de nu aanwezige mestverwerkingscapaciteit.

Effecten ten opzichte van benodigde mestverwerkingscapaciteit in 2015 voor de huidige veestapel bij huidig beleid

Mest verwerken ook in het landelijk gebied bij de huidige veestapel is licht positief ingeschat voor de bebouwde kom wat betreft geur, fijn stof en gezondheidsrisico's. De effecten op de overige aspecten en alternatieven is ingeschat als licht negatief tot zeer negatief. Ten opzichte van het huidige beleid ook toestaan van mest verwerken in het landelijk gebied heeft negatieve gevolgen voor het landelijk gebied voor de aspecten geur, fijn stof, geluidhinder, gezondheidsrisico's, landschap en verkeer. Ook bij 25% meer vee zijn de effecten voor de variant ook mest verwerken in het landelijk gebied op deze aspecten vaak negatiever ingeschat voor de variant alleen mest verwerken op industrieterrein. De variant 25% minder vee heeft positieve effecten omdat dan ten opzichte van de benodigde mestverwerking voor de huidige veestapel minder mestverwerking nodig is.

Effecten buiten Noord-Brabant

Het al of niet bewerken van het Noord-Brabantse mestoverschot vóór transport naar landbouwgrond buiten Noord-Brabant heeft buiten Noord-Brabant vooral effecten op het aantal transportbewegingen.

Aanbevelingen

- Gegeven de zeer negatieve effecten van (25%) meer vee in de provincie Noord-Brabant verdient het aanbeveling om het bieden van ruimte voor mestverwerking te beperken tot capaciteit voor de mest van de huidige veestapel.
- De keuze tussen mest verwerken (boven veehouderijbedrijfsniveau) toestaan op alleen bedrijfsterrein of ook verspreid in het landelijk gebied is een keuze tussen:
 - meer of minder belasten van de bebouwde kom met negatieve effecten op geur, fijn stof en gezondheidsrisico's en
 - meer of minder belasten van het landelijk gebied met negatieve effecten op geur, fijn stof, geluidhinder, gezondheidsrisico's, landschap en verkeer.

5

Effecten voorkeursalternatief

5.1 ONTWERP STRUCTUURVISIE EN ONTWERP VERORDENING RUIMTE 2014

In juli 2013 zijn de ontwerp Structuurvisie 2014 (ontwerp SVRO 2014) en de ontwerp Verordening ruimte 2014 (ontwerp Vr 2014) gepubliceerd. Na behandeling in een Statencommissie (30 augustus 2013) en mogelijk aanpassing daarvan, wordt de ontwerp SVRO 2014 en de ontwerp Vr 2014, samen met dit planMER, ter inzage gelegd. Hieronder zijn enkele hoofdlijnen opgenomen van de ontwerp Vr 2014, zoals deze in juli 2013 naar de Statencommissie TSP is gestuurd.

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij vervalt. De functie van extensiveringsgebied blijft wel behouden. Daarvoor is een aparte aanduiding opgenomen: Beperkingen veehouderij (artikel 25). Voor veehouderijen is het volgende systeem uitgewerkt:

Hoofdregel: de bebouwing wordt op de muur begrensd, er wordt geen uitbreiding toegelaten van bestaande bouwblokken en er is geen omschakeling of VAB-vestiging van veehouderijen mogelijk. Dit betekent dat iedere ontwikkeling van veehouderijen –ook binnen toegekende bouwblokken– wordt stil gelegd.

Uitzondering: aan alle veehouderijen buiten het gebied Beperking veehouderij kan ontwikkelingsruimte geboden worden (uitbreiding bebouwing binnen het vigerende bouwblok, uitbreiding bouwblokken tot maximaal 1,5 ha en omschakeling naar een veehouderij tot ten hoogste 1,5 ha) mits dit bijdraagt aan de ontwikkeling van een zorgvuldige veehouderij. Hieraan zijn diverse voorwaarden verbonden, zoals een zorgvuldige dialoog en normen voor geur en fijn stof op gebiedsniveau. Voor de invulling wat (de ontwikkeling naar) een zorgvuldige veehouderij inhoudt, worden nadere regels gesteld (te weten de Brabantse zorgvuldigheidsscore veehouderij (BZV)).

In dit ontwerp is een gebiedsnorm opgenomen voor geur en fijn stof. Het gaat om toets waarden met betrekking tot de cumulatieve geurbelasting (door geur uit stallen van veehouderijen) en de concentratie van fijn stof (uit veehouderijen maar ook gecombineerd met de concentratie uit andere bronnen). Omdat het grovere fijn stof dat afkomstig is uit de veehouderij drager is van ziekteverwekkers wil de provincie, in afwachting van de ontwikkeling van een norm voor endotoxinen door het Rijk, hiervoor een norm stellen in de Verordening ruimte. De voorgestelde provinciale norm in de ontwerp Vr ligt omwille van de volksgezondheid en om nieuwe overschrijdingen te voorkomen daarom iets lager dan de Europese norm. Met het opnemen van een norm in de ontwerp Vr 2014 beoogt de provincie feitelijk via het ruimtelijk beleid uit te sluiten dat er nieuwe overschrijdingssituaties optreden. Met het stellen van een gebiedsnorm voor de maximale cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) op provinciaal niveau beoogt de provincie een gelijke uitgangspositie voor alle veehouderij in Brabant. In het geval dat de cumulatieve geurbelasting de in de Vr opgenomen norm overschrijdt, kan een veehouderij bedrijf alleen ontwikkelen (extra bebouwing) als deze ontwikkeling gepaard gaat met een proportionele vermindering van de geurbelasting.

5.2 EFFECTEN VOORKEURSALETERNATIEF INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Ten opzichte van het vigerende beleid (zoals vastgesteld in de Verordening ruimte) zijn de effecten van het voorgenomen beleid ten aanzien van de veehouderij voor de milieuaspecten als positief te beoordelen. Nieuw ten opzichte van het eerdere provinciale beleid en vergelijkbaar beleid bij andere provincies is het stellen van eisen aan uitbreidingen van intensieve veehouderijen binnen eerder begrensde bouwblokken. Dat is aan te merken als een trendbreuk ten opzichte van het beleid dat tot dusverre vaak wordt gehanteerd bij het opstellen van bijvoorbeeld bestemmingsplannen buitengebied. Bestaande rechten en daarmee eerder begrensde bouwblokken van intensieve veehouderijen worden daar vaak in overgenomen uit voorgaande plannen. Vaak bevatten die bouwblokken nog veel uitbreidingsruimte. Sturen via regels in bestemmingsplannen is dan veel minder mogelijk, omdat voorwaarden en toetsen pas aan de orde zijn bij het nemen van een nieuw planologisch besluit. Met de voorgenomen aanpassing van de Verordening ruimte brengt de provincie hier een belangrijke verandering aan. Dit leidt tot een sterke versnelling van de doorwerking van het nieuw provinciaal beleid ten opzichte van eerdere plannen.

De invulling van de BZV is nog niet duidelijk. De feitelijke uitwerking van de BZV is sterk bepalend voor de verwachte effecten. In de onderzochte varianten in de bouwsteen is niet of slechts beperkt rekening gehouden met extra eisen uit de BZV die de ontwikkelruimte beperken. Dit betekent dat de bandbreedte van mogelijke effecten is verkend, en dat de verdere invulling van de Verordening ruimte en de BZV binnen die onderzochte bandbreedte bepalend zijn voor de effecten die zullen of kunnen optreden.

5.3 EFFECTEN VOORKEURSALETERNATIEF GRONDGEBONDEN VEEHOUDERIJ

De ontwerp SVRO / Verordening ruimte 2014 stelt een maximum van 1,5 ha aan het bouwblok voor melkveehouderij. Bij uitbreiding binnen het bestaande bouwblok zullen de BZV-eisen gaan gelden, die ook bepalingen over grondgebondenheid kunnen bevatten. Uitbreiding boven 1,5 ha is mogelijk bij volledige grondgebondenheid: indien het bedrijf blijvend beschikt over grond voor een veebezetting van 2 grootvee-eenheden (GVE) per ha grond of minder, dus niet meer dan 2GVE per ha grond houdt.

Dit voorkeursalternatief komt overeen met het in de bouwsteen grondgebonden melkveehouderij beoordeelde alternatief grondgebondenheid. In de bouwsteen zijn twee varianten onderscheiden: alleen grondgebondenheid eisen voor de uitbreiding en ook grondgebondenheid eisen voor de huidige situatie alvorens uitbreiding toe te staan.

Hoewel het nog onduidelijk is welke BZV-eisen er gaan gelden voor uitbreiding tot 1,5 ha, zijn de effecten als positief te beoordelen. Het voornemen maakt een sterke groei van de totale Brabantse melkveestapel minder waarschijnlijk en kan leiden tot enige krimp van de totale Brabantse melkveestapel. En als gevolg van deze krimp zijn de effecten van de varianten op alle beoordelingsaspecten positief beoordeeld.

Als echter in de BZV geen grondgebondenheidseisen gesteld gaan worden aan uitbreiding tot 1,5 ha dan kan de totale Brabantse melkveestapel nog substantieel gaan groeien met overwegend (licht) negatieve effecten.

5.4 EFFECTEN VOORKEURSALETERNATIEF MESTVERWERKING

Het voorkeursalternatief (SVRO) bestaat uit het faciliteren van mestverwerking voor mest van alleen de Noord-Brabantse veestapel en alleen voor de huidige omvang van de veestapel zodat mestverwerking niet gaat bijdragen aan groei van de veestapel. Het voorkeursalternatief gaat uit van enkele tientallen installaties voor de opwerking van de dunne mestfractie en 3 installaties voor het opwerken van de dikke mestfractie. De installaties voor dunne fractie zijn mogelijk op industrieterreinen en op locaties in het buitengebied (in het gemengd landelijk gebied, op locaties van vrijkomende agrarische bebouwing). De installaties voor de dikke fractie zijn alleen mogelijk op industrieterrein. Zowel in het buitengebied als op industrieterrein is combinatie van vergisten en verwerken mogelijk. Veehouderijbedrijven mogen op hun eigen bedrijf de mest van dat eigen bedrijf verwerken, maar geen mest van elders. Dit voorkeursalternatief komt overeen met alternatief 2 (mest verwerken van dunne mest naast op industrieterrein ook in het landelijk gebied, dikke fractie alleen verwerken op industrieterrein) uit de bouwsteen mest verwerken.

Beperken van de (volgens het wijzigingsvoorstel Meststoffenwet vereiste) mestverwerkingscapaciteit tot de huidige omvang van de Brabantse veestapel draagt bij aan het beperken van de groei van de totale Brabantse veestapel. Deze maatregel geeft daarvoor geen garanties, omdat:

- Mest exporteren (in het wijzigingsvoorstel Meststoffenwet) ook is aangemerkt als mest verwerken.
- Gegeven het feit dat ook nu zonder mestverwerking het mestoverschot van de huidige veestapel zijn weg vindt, zal meer mestverwerking capaciteit toch ruimte kunnen bieden voor groei van de totale Brabantse veestapel.

Het effect van mest verwerken ook in het landelijk gebied is bij de huidige veestapel licht positief ingeschat voor de bebouwde kom wat betreft geur, fijn stof en gezondheidsrisico's. De effecten op de overige aspecten en alternatieven zijn ingeschat als licht negatief tot zeer negatief. Ten opzichte van het huidige beleid ook toestaan van mest verwerken in het landelijk gebied heeft negatieve gevolgen voor het landelijk gebied voor de aspecten geur, fijn stof, geluidhinder, gezondheidsrisico's, landschap en verkeer. Als de effecten op geur, fijn stof en gezondheidsrisico's tussen landelijk gebied en bebouwde kom tegen elkaar zijn weg te strepen dan lijkt een keuze voor alleen bedrijventerrein voor de hand te liggen om redenen van landschap en verkeersveiligheid in het landelijk gebied. De verschillen in effecten zijn echter zodanig gering dat geen duidelijk voorkeur is uit te spreken voor alleen bedrijventerrein of alleen landelijk gebied.

Voor alle ruimtelijke alternatieven is het uitgangspunt regionale mestverwerking en voorscheiding en vergisten van de dikke fractie, gevolgd door mestraffinage, mono-mestvergisting en de variant mest-scheiding zonder vergisting in combinatie met drogen-korrelen. Deze aanpak geeft de beste effectiviteit van investeringen en subsidies op de CO₂-reductie. De provincie Noord-Brabant wil de mestverwerkingscapaciteit beperken tot de voor Noord-Brabantse mest vereiste capaciteit op basis van de huidige omvang van de Noord-Brabantse veestapel. Daarmee wordt bijgedragen aan het niet toenemen van de broeikasgasemissie als gevolg van een grotere veestapel.

5.5 TOETS AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET

Effecten als verstoring of verdroging van Natura2000-gebieden zijn in de Passende Boordeling, die als bijlage bij de planMER is opgenomen, op voorhand uitgesloten. Negatieve effecten door een toename van de stikstofbelasting op Natura2000 gebieden zijn niet op voorhand uit te sluiten.

Ook bij de inzet van emissie reducerende technieken, ook voor bestaande stallen (de zogenaamde worst-case/best-case analyse) zijn negatieve effecten door een toename van de stikstofbelasting op Natura2000 niet op voorhand uit te sluiten. Het scenario waarbij voor alle stallen (dus ook de bestaande stallen) wordt uitgegaan van nu vergunbare stallen met een zo hoog mogelijk reductie van de ammoniakemissie, laat voor bijna alle Natura2000-gebieden ten opzichte van de referentie voor de Natuurbeschermingswet een afname van de ammoniakbelasting uit stallen van veehouderijen zien. Maar met uitzondering van de Natura-gebieden Langstraat en Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem. Rondom deze gebieden zijn relatief weinig veehouderijen gelegen waar er emissiereducties bij blijvende bedrijven te behalen zijn die voldoende zijn om de behoefte aan extra emissies voor groei van veehouderijen te compenseren. De daarvoor benodigde milieuruimte zal beschikbaar moeten komen door stoppende bedrijven of de groei zal niet kunnen plaatsvinden.

Omdat in het huidige beleid en ook in het voorgenomen beleid (ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening ruimte 2014) omschakeling naar veehouderij (intensief of grondgebonden) mogelijk is en ook effecten door een toename van emissies uit mestverwerking niet zijn uit te sluiten, kan de stikstofbelasting op nu al overbelaste en gevoelige habitats van Natura2000-gebieden in - of in de omgeving van Noord-Brabant, in theorie, nog verder toenemen. Een dergelijke (worst-case) ontwikkeling past niet binnen de huidige kaders van de Natuurbeschermingswet. Omdat zo'n ontwikkeling echter niet uit te sluiten valt binnen de mogelijkheden die worden geboden in de ontwerp Structuurvisie en de ontwerp Verordening ruimte 2014, zijn significante negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Ten opzichte van het vigerend beleid (SVRO 2009 en Verordening ruimte 2012) is de planologische ruimte die wordt geboden aan de veehouderij in de ontwerp SVRO en ontwerp Vr 2014 kleiner. Onder andere vanwege het aanscherpen van beleid voor grondgebonden veehouderijen en het opnemen van extra voorwaarden (waaronder een toets op de cumulatieve geurbelasting) bij uitbreiding van veehouderijen. Omdat daarnaast ook nog is voorzien in het toetsen van uitbreidingen van veehouderijen, ook binnen een eerder vastgelegd agrarisch bouwblok, aan duurzaamheidseisen, kan geconcludeerd worden dat het nieuwe beleid ten opzichte van het vigerende beleid niet leidt tot een extra toename van de stikstofbelasting op Natura2000-gebieden.

Colofon

PLANMER HERZIENING STRUCTUURVISIE RO TRANSITIE VEEHOUDERIJ

SAMENVATTING

OPDRACHTGEVER:

Provincie Noord-Brabant

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

K.B.M. Albers

ing. L.T.M. Lamers

drs. H.P.T. Ullenbroeck

GECONTROLEERD DOOR:

Drs. H.P.T. Ullenbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

Drs. H.P.T. Ullenbroeck

9 september 2013

077276640:A

ARCADIS NEDERLAND BV
Mercatorplein 1
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504

